

PATVIRTINTA

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro
direktorius 2021 m. rugpjūčio 9 d. įsakymu
Nr. CV-1-152

LIETUVOS AGRARINIŲ IR MIŠKŲ MOKSLŲ CENTRO DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ASMENIMS, DIRBANTIEMS AUKŠTO SLĖGIO PLOVIMO ĮRENGINIU Nr. 29

1. BENDROJI DALIS

1.1. Dirbti aukšto slėgio plovimo įrenginiu gali asmuo, ne jaunesnis kaip 18 metų (toliau vadinama — darbuotojas), nustatyta tvarka priimtas į darbą, išklauses įvadinį darbuotojo saugos ir sveikatos, įvadinį priešgaisrinės saugos instruktavimą bei pirminį instruktavimą darbo vietoje, pasirašius instruktavimų registracijos žurnaluose. Asmuo turi būti pasitikrinęs sveikatą ir turėti asmens medicininę knygelę (apsk. F.048/a).

1.2. Darbuotojas turi laikytis vidaus darbo tvarkos taisyklių, saugoti savo ir nekenkti kitų darbuotojų sveikatai, nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis, atlikti tik paskirtą darbą, neleisti dirbti pašaliniam asmeniui, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus.

1.3. Negalima dirbti neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotikų, kitų toksinių medžiagų, sergant, vartojant stiprius raminamuosius vaistus. Pastebėjus neblaivų darbuotoją privalu nedelsiant pranešti padalinio vadovui ir imtis visų priemonių nelaimėi užkirsti.

1.4. Darbuotojas privalo laikytis asmens higienos: dirbti tik su švariais ir tvarkingais darbo drabužiais, prieš darbą ir po darbo plauti rankas šiltu vandeniu su muilu, jeigu reikia — pareikalauti iš padalinio vadovo ir naudoti dezinfekuojančias priemones.

1.5. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualioms apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

1.6. Priešgaisriniai saugos reikalavimai:

1.6.1 vengti veiksnių, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;

1.6.2 rūkyti tik tam skirtose ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra indas nuorūkomis dėti bei gaisro gesinimo priemonės;

1.6.3 draudžiama gaisro gesinimo priemonės panaudoti ne pagal paskirtį;

1.6.4 draudžiama naudotis tepalais, riebalais, benzinu ar kitais degiais skysčiais suteptais darbo drabužiais ar pirštinėmis.

1.6.5 darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis ir žinoti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes bei savo veiksmus kilus gaisrui.

1.7. Eksploatuojant elektros įrenginius draudžiama:

1.7.1 šildyti patalpas nestandartiniais (savos gamybos) elektros prietaisais;

1.7.2 naudoti netvarkingus kištukinius lizdus, kištukus, atsišakojimo dėžutes, jungiklius bei kitus elektros aparatus;

1.7.3 elektros lempas, šviesos sklaidytuvus, šildytuvus uždenkti degiomis medžiagomis;

1.7.4 į kištukinius lizdus jungti elektros prietaisus, kurie viršija leistiną galią;

1.7.5 vietoj elektros laidų ir kabelių naudoti radijo arba telefono ryšio laidus;

1.7.6 naudoti lygintuvus, virykles, virdulius, šildymo ir kitus elektros prietaisus tam tikslui nepritaikytose vietose ir palikti juos įjungtus be priežiūros;

- 1.7.7 kabinti elektros šviestuvus ir kitus daiktus tiesiog ant elektros laidų ir kabelių;
- 1.7.8 naudoti nekalibruotus ir savos gamybos apsaugos aparatus;
- 1.7.9 naudoti laidus ir kabelius su pažeista arba eksploatavimo metu dielektrinių savybių netekusi izoliacine medžiaga;
- 1.7.10 tiesiogiai prikalti laidus ir kabelius.
- 1.8. Asmens darbo higiena:
  - 1.8.1 prieš pertraukas ir po pertraukų švariai nusiplauti rankas su muilu;
  - 1.8.2 nelaikyti savo rūbų kartu su darbo rūbais.
- 1.9. Apie darbo metu gautas traumas ar pastebėjus kito darbuotojo traumavimą, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus, būtina nedelsiant pranešti padalinio vadovui ar jį pavaduojančiam asmeniui ir direktoriui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

2. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
 Įrangos, inventoriaus ir darbo įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Vizualiai tikrinti įrangos, darbo įrankių ir inventoriaus techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikantis jų eksploatavimo reikalavimų.
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus.
 Krentantys daiktai (netvarkingai sukrauti indai, tara, inventoriaus ir kt.)	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
 Paslydimas, pargriuvimas	Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, nuolat valomos. Dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos. Kai grindys šlapios, slidžios, būtina naudoti įspėjamąjį ženklą „ Atsargiai slidu “ bei nurodyti alternatyvius praėjimus. Išsiliejus skysčiams nedelsiant juos išvalyti, naudojant tinkamą valymo metodą.
 Darbo vietos ir praėjimo kelių užkrovimas ir užgriozdinimas daiktais	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palaikyti tvarką darbo vietose, neužgriozdinti daiktais, priemonėmis. Kur galima, siekiant išvengti užkliuvimo, kliūtis reikia pašalinti. Jei kliūtis pašalinti neįmanoma, reikia naudoti įspėjamuosius ženklus.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Cheminės medžiagos (plovimo, valymo, dezinfekavimo priemonės)	Galimi apsinuodijimai, nudegimai, alerginės reakcijos.	Vadovautis saugos duomenų lapuose nurodytais reikalavimais bei nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.
Dūžtantys daiktai (stiklas, plastmasė), šukių valymas	Galimybė įsipjauti į aštrius daiktus, briaunas.	Sudužusios taros šukes imti užsimovus pirštines.
Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), garai, aerosoliai	Neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos.	Jeigu oro užterštumas viršija leistiną normą jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratorių.
 Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones (kopėčias, lipynes), dirbant aukštyje, būti atsargiam. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai.	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams – iki 30 kg; moterims – iki 10 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese.
  Įkaitę paviršiai, karštos įrenginių, mechanizmų dalys	Galimi įvairūs terminiai sužeidimai	Nesiliesti ir plikomis rankomis neliesti įkaitusių paviršių kurių negalima uždengti apsaugomis.
Psichologinė įtampa, stresas	Galimi susirgimai, ūminės arba lėtinės ligos	Stengtis išvengti stresinių situacijų. Konfliktus spręsti taikiai.

2.2. Darbdavys (įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius) privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

2.3. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

2.3.1 apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

2.3.2 atitikti ergonominius reikalavimus ir esamą darbuotojo sveikatos būklę;

2.3.3 tikti (būti atitinkamai priderinta) darbuotojui.

2.4. Asmeninė apsaugos priemonė naudojama, kai darbo aplinkoje negalima išvengti rizikos arba pakankamai ją apriboti kolektyvinėmis saugos arba darbo organizavimo priemonėmis, metodais ir būdais.

2.5. Darbdavys, esant reikalui, turi nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą.

2.6. Asmeninė apsaugos priemonė yra darbdavio nuosavybė, todėl ją darbuotojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereidamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsauginė priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi.

2.7. Darbuotojas privalo:

2.7.1 prieš kiekvieną apsaugos priemonės panaudojimą darbuotojas privalo patikrinti ar ji nėra sugedusi, pažeista, nešvari, ar nepasibaigęs jos galiojimo laikas, pažymėtas spaude;

2.7.2 dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

2.7.3 rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones; laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

2.7.4 įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dinga arba buvo sugadinta.

2.8. Negalima naudotis asmenine apsaugine priemone, pasibaigus galiojimo, išbandymo terminui.

3. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIES DARBO PRADŽIĄ

3.1. Darbuotojas privalo laikytis įmonės darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko, valgyti ir rūkyti specialiai tam skirtose vietose, vykdyti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai saugūs jo atlikimo metodai yra žinomi.

3.2. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.

3.3. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti ar pakankamas vietinis apšvietimas.

3.4. Prieš pradėdant darbą:

3.4.1 įsitikinti, ar aukšto slėgio vandens purkštuvas bei visos komplektuojančios jo dalys yra tvarkingos ir saugios naudoti;

3.4.2 rankose tvirtai laikyti aukšto slėgio vandens purkštovo purškimo pistoletą bei užimti tvirtą stovėseną;

3.4.3 atlikti įrenginio sistemos nuorinimą: atjunkite aukšto slėgio vandens purkštovo žarną nuo įrenginio, prijunkite vandens tiekimo žarną ir, įjungę įrenginį, leiskite jam veikti tol, kol iš įrenginio vandens pajungimo jungties ims bėgti vientisa vandens srovė (be burbuliukų). Tada išjunkite įrenginį ir pajunkite aukšto slėgio vandens purkštuvą prie įrenginio aukšto slėgio vandens purkštovo žarnos jungties.

3.5. Apžiūrėti elektros įrenginius: ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų.

3.6. Apžiūrėti aukšto slėgio vandens purkštuvą: ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys juos su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų.

3.7. Draudžiama dirbti aukšto slėgio vandens purkštuvu, jeigu sugadinti šie specialūs įtaisai:

3.7.1 netvarkingas antgalis;

3.7.2 neįžemintas (neįnulintas) elektros variklis.

3.8. Aukšto slėgio vandens purkštovo elektrinės dalys turi būti uždengtos.

3.9. Aukšto slėgio vandens purkštuvas turi būti pastatyta ant stabilaus ir tvirto pagrindo.

3.10. Patikrinti:

3.10.1 visus jungiamųjų žarnų sujungimus. Jie turi būti patikimai užsandarinti;

3.10.2 siurblio, purkštovo tvarkingumą.

3.11. Visi darbo vietoje esantys srovę praleidžiantys elementai turi būti apsaugoti nuo vandens pusrū.

3.12. Draudžiama:

3.12.1 liesti drėgnomis rankomis elektros laidus, kabelius, kištukus, prietaisus ar įrenginius;

3.12.2 dirbti su aukšto slėgio vandens purkštuvu, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

3.12.3 dirbti su aukšto slėgio vandens purkštuvu, jei ant jo pateko skystis;

3.12.4 eksploatuoti išardytą, nebaigtą remontuoti aukšto slėgio vandens purkštuvą.

3.13. Vizualiai patikrinti darbo vietos įrenginių būklę:

3.13.1 ar jie įžeminti (įnulinti). Tai atliekama apžiūrint kabelį (laidą), kuriuo įrenginys jungiamas į elektros tinklą, kištuką, elektros kištukinį lizdą;

3.13.2 ar uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą;

3.13.3 ar tvarkingas elektros kabelio kištukas, kištukinis lizdas, į kurį jungiamas įrenginys;

3.13.4 ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija;

3.13.5 ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, tepaluotų paviršių, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įžemintų įrenginių, centrinio šildymo radiatorių, vamzdžių;

3.13.6 ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

3.14. Pastebėjus bet kokius trūkumus, pagal galimybes ir kompetenciją pašalinti juos arba pranešti padalinio vadovui, informuoti atsakingas Centro tarnybas.

4. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje.

4.2. Nedirbti jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

4.3. Darbo metu atsiradus gedimui, nedelsiant išjungti aukšto slėgio plovimo įrenginį ir pranešti tiesioginiam vadovui. Darbo nepradėti kol nebus pašalinti visi trūkumai.

4.4. Tvarkyti, valyti, sutepti, pernešti į kitą vietą aukšto slėgio plovimo įrenginį reikia tik po to, kai jis, atjungtas nuo elektros tinklo.

4.5. Plaunant būtina vykdyti šiuos reikalavimus:

4.5.1 plauti specialiai tam skirtoje vietoje, aikštelėje, rezervuaruose;

4.5.2 plovimo postas turi būti zonoje, izoliuotoje nuo atvirų elektros laidininkų ir įrenginių, turinčių elektros srovės įtampą.

4.6. Draudžiama purkšti skysčius, kurių sudėtyje yra rūgščių, tirpiklių, ar grynujų tirpiklių.

4.7. Darbo su aukšto spaudimo slėgio plovimo metu purškimo pistoleto gaidukas negali būti įstrigęs.

4.8. Draudžiama:

4.8.1 vandens srovę nukreipti į žmones, į save, į smūgiams ir karščiui neatsparius daiktus bei medžiagas;

4.8.2 valyti pirštais arba delnu antgalio purškimo angą;

4.8.3 palikti be priežiūros įjungtą aukšto vandens purkštuvą;

4.8.4 eksploatuoti techniškai netvarkingą aukšto slėgio vandens purkštuvą;

4.8.5 nuiminėti, lankstyti ir taisyti žarnas;

4.8.6 taisyti, valyti ar pernešti aukšto slėgio vandens purkštuvą, kai įjungtas į elektros tinklą;

4.8.7 dirbti sprogiroje aplinkoje;

4.8.8 naudotis aukšto slėgio vandens purkštuvą ne pagal paskirtį;

4.8.9 leisti dirbti aukšto slėgio vandens purkštuvu pašaliniams asmenims.

4.9. Darbo metu reguliariai valyti vandens ir plovimo priemonės įsiurbimo žarnos filtrą, tekančio vandens srove.

4.10. Pertraukų metu vandens purkštovo gaidukas turi būti užfiksuojamas saugikliu.

4.11. Kiekvieną kartą, atjungę įrenginį nuo elektros bei vandens tiekimo šaltinių, paspauskite purškimo pistoleto gaiduką ir išleiskite įrenginio viduje susikaupusį vandenį.

4.12. Maitinimo kabelis turi būti apsaugotas nuo karščio ir aštrių daiktų.

5. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.1. Sutrikus įrenginių, kuriais dirbama, darbo režimui arba įvykus avarijai, būtina darbus nedelsiant nutraukti, perspėti dirbančius darbuotojus apie galimą grėsmę, pagal savo kompetenciją imtis priemonių rizikai pašalinti, nedelsiant pranešti apie susidariusią situaciją padalinio vadovui, asmenims atsakingiems už darbuotojų saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams.

5.2. Darbuotojas, matęs nelaimingą atsitikimą darbe arba jo padarinius, privalo apie nelaimingą atsitikimą darbe nedelsdamas pranešti padalinio vadovui arba direktoriui, asmenims atsakingiems už darbuotojų saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams, suteikti nekentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviešti gydytoją tel. 112.

5.3. Darbo vieta ir įrenginiai, kur įvyko nelaimingas atsitikimas, turi būti išsaugoti tokie, kokie buvo nelaimingo atsitikimo metu. Būtinai pakeitimai gali būti daromi, jeigu jų nepadarius kiltų pavojus aplinkinių sveikatai ir gyvybei, tačiau visa tai turi būti įforminta raštu, pagal galimybes nufotografuota ar nufilmuota.

5.4. Pastebėjus veikiamą elektros srovės darbuotoją, reikia nedelsiant jį atitraukti nuo srovės šaltinio saugiu būdu, užtikrinant jo apsaugą nuo susižalojimo krentant, arba išjungti įtampą artimiausiu jungikliu. Jeigu būtina, kol atvyks greitoji pagalba, nekentėjusiam reikia daryti dirbtinį kvėpavimą ir išorinį širdies masažą.

5.5. Pastebėjus gaisrą, nedelsiant pranešti ugniagesiams telefonu tel. 112, iškviešti į gaisravietę vadovaujančius darbuotojus, asmenis atsakingus už darbuotojų saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padalinyje, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos specialistus ir gesinti gaisro židinių turimomis gesinimo priemonėmis.

5.6. Užsidegę drabužiai gesinami susukant juos į antklodę arba gumulą.

5.7. Nelaimingu atsitikimu kelyje į darbą ir iš darbo laikomas tik toks nelaimingas atsitikimas, kuris įvyko po darbo ar prieš darbo pradžią tiesioginiame kelyje tarp darbuotojo namų ir Centro. Apie tokį įvykį darbuotojas privalo kaip įmanoma greičiau informuoti savo tiesioginį vadovą, asmenis atsakingus už darbuotojų saugą ir sveikatą padalinyje, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybą.

6. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Sutvarkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama.

6.2. Išjungti iš elektros tinklo aukšto slėgio vandens purkštuvą, jį nušluostyti ir pastatyti į tam skirtą vietą.

6.3. Užsukti vandentiekio čiaupą.

6.4. Panaikinti įrenginio viduje susikaupusį vandens spaudimą.

6.5. Įjunkti purškimo pistoleto saugiklį.

6.6. Surinkti visus naudotus įrankius, išnešti šiukšles, arba darbo metu susikaupusias atliekas.

6.7. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas ir nusiprausti. Negalima plauti rankų ne tam skirtomis priemonėmis.

6.8. Apie darbo metu pastebėtus trūkumus ir nesklandumus būtina pranešti padalinio vadovui ar jį pavaduojančiam asmeniui, atitinkamoms Centro tarnyboms.

Instrukciją parengė:

Darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos vadovas

Audrius Sasnauskas